

SAĞLIK EKONOMİSİ

2. DERS

Prof. Dr. Gülbiye Yenimahalleli Yaşar

Sağlık ekonomisinin doğuşu ve gelişimini etkileyen etmenler

- Sağlık ekonomisi temel gelişimini 1950'ler sonrasında kaydetmiştir (Çilingiroğlu, 1997:392).

Sağlık ekonomisinin gelişimini;

- 1974 petrol krizi ile dünya ölçeğinde başlayan makroekonomik daralma
- Sağlık harcamalarının 1970'li yıllardan itibaren GSMH'lardan daha hızla artması, hızlandırmıştır.

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri talebini artıran nedenler

- Nüfusun yaşlanması

- Günümüzde her dokuz kişiden biri 60 yaş veya yukarisındadır ve yaşlı nüfus sayısı hızla artmaktadır. 2050 yılına kadar beş kişiden birinin yaşlı olması beklenmektedir.
- 2007 yılı verilerine göre Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda 65 yaş ve üstü nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %15'leri aşmaktadır.
- Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2011 yılı itibariyle ülkemizde 65 yaş ve üstü olan yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı %7,3'tür.

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri talebini artıran diğer nedenler
 - Sosyo-ekonomik yapıdaki değişmeler
 - Örn. Gelir ve eğitim düzeylerinin artması
 - Tıp teknolojisindeki gelişmeler
 - Teşhis ve tedavi kolaylığı hizmete olan talebi artırmıştır
 - Epidemiyolojik ihtiyaçlar
 - Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde hem bulaşıcı hastalıklar hem de kronik hastalıkları içeren ikili bir mali yük söz konusudur
 - Sağlık güvencesindeki gelişmeler

Sağlık hizmetleri talebini artıran nedenler

– Sosyo-ekonomik yapıdaki değişmeler: Gelir

Gelir düzeyi (kişi başına düşen GSYH), sağlık harcamalarının düzeyinin ve artışının önemli göstergelerinden birisidir. Ayrıca gelir, sağlık harcamalarının ülkeler arasındaki farklılıklarının açıklanmasında da en önemli faktörlerden birisi olarak tanımlanmaktadır. Literatürdeki çalışmaların neredeyse tümü sağlık harcamalarının artışını etkileyen en önemli etmenin gelir olduğunda uzlaşmaktadır. Çalışmalar gelirin sağlık harcamaları artışını %28 ila %58 aralığında belirlediğini tespit etmiştir (OECD, 2006; Dormont vd., 2006; Smith vd., 2009).

Sağlık hizmetleri talebini artıran nedenler

– Epidemiyolojik ihtiyaçlar

Epidemiyolojik ihtiyaçlar; toplumdaki hastalık, kaza ve sağlıkla ilgili durumların dağılımının, görölme sıklıklarının ve bunları etkileyen faktörlerin sağlık harcamaları üzerine olan etkileri ağıısından incelenmesidir.

Sağlık harcamalarını artıran nedenler

- Sağlık hizmetleri arzını artıran nedenler
 - Sağlık hizmetleri sunumunun artması
 - Tıp teknolojisindeki gelişmeler
 - Arzın talep yaratması
 - Etkililik ve verimlilik ile ilgili sağlık sistemi düzenlemeleri
 - Baumol etkisi

Sağlık hizmetleri arzını artıran nedenler

– Tıp teknolojisindeki gelişmeler

- Newhouse (1992) tarafından yapılan çalışmadan bu yana, tıbbi uygulamalardaki teknolojik ilerleme, sağlık harcamalarının önemli bir itici gücü olarak görülmüştür. Newhouse (1992) çalışmasında teknolojik gelişmenin sağlık harcamalarını %50-75 oranında artırdığını belirlemiştir.

Sağlık hizmetleri arzını artıran nedenler

– Sağlık sistemi düzenlemeleri

- Sağlık hizmetleri sunumu, sağlık sistemlerini ÷lkeler bazında birbirlerinden ayıran ve karşılaştırılabilir kılan önemli özelliklerdendir.

Sağlık hizmetleri arzını artıran nedenler

– Baumol etkisi

- Emek verimliliği artmadığı halde reel ücretlerin (maliyetlerin) arttığı, çoğunlukla talep sürekliliği olan emek yoğun sektörlerde ortaya çıkan olgu, Baumol Etkisi olarak tanımlanmaktadır (Baumol 1967; Baumol 1993). Emek verimliliğinin ve ücretlerin arttığı sektörlerle beraber emek verimliliğinin artmadığı sektörlerdeki ücretler de artış göstermektedir. Fiyat, esnek olmayan talep ve emek maliyetindeki artış ile harcamalar yükselmektedir. Baumol Etkisi sağlık, eğitim, sanat gibi emek yoğun sektörlerde görölmektedir.

Sağlık Harcamaları Verileri

- OECD ülkeleri sağlık harcamaları için
 - «**Health at a Glance 2019**» kitabını
 - Türkiye'nin sağlık harcamaları için
 - «**Sağlık İstatistik Yıllığı 2018**»'i
- İNCELEYİNİZ.

Kaynaklar

- Alan Maynard ve Panos Kavanos (2000), **Health Economics: An Evolving Paradigm**, Health Economics, S.9, s.183-190
- Yusuf Çelik (2011), **Sağlık Ekonomisi**, Siyasal Kitabevi, s.49-68.
- OECD, **Health At A Glance 2019**.
- Sağlık Bakanlığı, **Sağlık İstatistikleri 2018**.